

EDİTÖRDEN

Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi olarak sağlık çalışanlarının sağlığı konusunu önceki sayılarda da tema olarak işledik (MSG 42 ve 43); uluslararası ve ulusal planda neoliberal politikaların sağlık emekgücü üzerindeki etkilerini sergilemeye, piyasa dinamiklerinin çalışma koşulları ve istihdam politikalarında gündeme getirdiği 'sağlıkta dönüşüm'ün hangi taraftan değerlendirilmesi gerektiğinin ipuçlarını vermeye çalıştık. 'Dönüşüm'ün çalışma koşullarını nasıl bozduğunu yorumlamaya çalışırken; sağlık çalışanlarına yönelik mobbing ve cinayetlere kadar varan şiddetin bu 'dönüşüm'de nereye denk geldiğini göstermeye çalıştık. Daha öncesinde sağlık emekçilerinin, çalışma ortamı sağlığı ve güvenliği konusunda salgın, bulaşıcı, paraziter insan hastalıkları ile kimyasallar, fiziksel etmenler, ergonomik ve psikososyal riskleri tartışmaya çalışırken; artık öyle oldu ki bugün savaş, can güvenliği, güvencesizlik, işsizlik vb gibi insani öncelikli tartışmaları yapar olduk.

Sağlık hizmetlerinin alışık olduğumuz devlet eliyle verildiği dönemden (ki bu dönemin de kime hizmet ettiği tartışmalıdır) sermaye birikiminin öncelendiği döneme doğru giderken sağlık emekçileri sermayenin kârlılığının artması uğruna giderek haklarını daha fazla kaybeder hale geldiler. Bu kayıp eş zamanlı olarak hizmetten yararlanan toplum kesimlerini de doğal olarak vuracaktı... Yaşayarak gördük ki; insan yaşamı hiçe sayılırken, toplum sağlığı da giderek daha fazla bozuldu. Sağlık emekçilerinin sosyal iyilik hali sağlanamadı, iş güvencesizliği, gelecek belirsizliği ve örgüt-süzlük ile birlikte çalışma ortamındaki "kirlilik" sağlık çalışanların sağlığını ve güvenliğini daha da olumsuz yönde etkiler oldu.

Şu tespiti de yapmak gerekir ki; sermayenin uluslararası örgütlenmeleri, teknolojiye bağlı değişimler, arz-talep, kalite, kârlılık/verimlilik, artık değer, güvencesizlik, eğreti çalışma, esnek üretim, taşeronlaşma, iş sağlığı ve güvenliği vs gibi terimler/kavramlar ile sağlık (ve tabii ki işyerinde sağlık) hizmetinin geldiği nokta arasında illiyet bağı kuramayanlar; ya da sağlıkta şiddet, kadına yönelik şiddet, sanata yönelik şiddet, etnisite üzerinden şiddet vb arasındaki ilişkiyi algılayamayan gerek sendikalar, gerek siyasi partiler ve gerekse demokratik mesleki kitle örgütleri halen sonuçlar üzerinden oyalanmaya devam ediyorlar... İşçi (sağlık çalışanlarının) sağlığı çalışmalarında yaşanan "akıl durgunluğu" da bu kapsamda değerlendirilmelidir.

Uluslararası sermayeye "uyum" kaygılarıyla hazırlanan "İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu" çıkmadan önce, çıkarken ve yasalaştıktan sonra yazmaktan elimiz, konuşmaktan dilimiz yoruldu. Sermaye bu yasa ile "çalışanın sağlığı ile verimliliği arasındaki sinerjik etkisi"nin teorisini biçimlendirirken, "akıl durgunluğu" yaşayanların ise "bu yasa şimdilik başlangıç" dediğini hatırlıyoruz. "İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu" üzerinden 4-5 yıl geçmesine rağmen işçi sağlığı alanında tüm göstergeler daha da kötüye giderken "sağlık çalışanlarının sağlığı" konusundaki beklentiler de 'fos' çıktı...

Dergimizin bu sayısında işlemeye çalıştığımız gibi; aradan geçen zaman içerisinde; sermayenin yatırım yaptığı eğitim, sağlık ve sosyal güvenlik gibi doğrudan işçi sağlığı ve güvenliği ile ilgili alanlar sermaye birikiminin verimli kaynakları olarak karşımızda dururken; zaman hizmetten çok daha fazla kâr, dolayısıyla daha fazla kan ve can kaybını tüm çarptıklığıyla/çıplaklığıyla görünür hale getirdi. Meta üretimi mantığı ile üretilen sağlık hizmeti anlayışı işçi sağlığı hizmetlerine de uyarlandı. Bu alanın profesyonelleri, verilen hizmetin niteliğinden çok performansı (sağladığı kazanç olarak anlayabilirsiniz) üzerinden değerlendirilir oldu. Minimum maliyetle maksimum iş çıkarma anlayışıyla piyasalaşan işçinin sağlığına ve güvenliğine yönelik değil işverenin beklentilerine uygun "hizmet" in "aracılar" üzerinden verilmesiyle; kâr amaçlı bu kurumlar (OSGB ya da iş bulma kurumları) toplum yararına olması gereken hizmetin yönünü sermaye yararına dönüştürdü. Yaşayarak öğrendik ki; sağlık hizmetlerinde sermaye birikimini artırmanın yolu; bir tarafta sağlık emek gücünün maliyetini düşürmek, sağlık emekçilerini verdiği hizmete yabancılaştırmak ve "kendi emek gücü üzerindeki denetimini kaybettirmek" diğer taraftan ise sağlık hizmeti üzerinden kârın maksimizasyonuna yönelik hedefine ulaşabilmek uğruna hayatın her alanında olduğu gibi sağlık kuruluşlarında da şiddeti kol gezdirerek sağlık alanını terörize etmekten geçiyor. Diğer taraftan örgütlü yapılanmalar daha da zayıflatıldı, çalışma süreleri daha da esnekleştirildi, iş yoğunluğu daha da artırıldı, ücretler daha fazla erozyona uğradı, şimdilerde tüm sosyal haklar ile birlikte özgürlüklerin de giderek daha kısıtlandığı günlere gelir olduk. Sayı içeriğinden de anlaşılacağı gibi görünen odur ki; sağlık emekçileri, verilen sağlık hizmetlerinden toplumsal fayda kurgusu üzerinden örgütlenemediği sürece beklentisi olan işçi sağlığı hizmetini denetleyemeyecek...

Sağlıcakla...